

30

ER - RUM / BIZANTINCI
OBJAVLJENA U MEKI, IMA 60 AJETA

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 ١ اَللّٰهُ غَلَبَتِ الرَّوْمُ ٢ فَاَذْنٰی الْاَرْضَ وَهُمْ مِّنْ بَعْدِ غَلْبِهِمْ سٰغِبُوْنَ
 ٣ فِیْ بَضْعِ سِنِیْنَ لِلّٰهِ الْاَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَ مِنْ بَعْدُ وَ یَوْمَئِذٍ یَفْجُرُ
 ٤ الْمُؤْمِنُوْنَ ٥ بِبَصَرِ اللّٰهِ یَنْصُرُ مَنْ یَّشَآءُ وَ هُوَ الْعَزِیْزُ الرَّحِیْمُ ٦
 وَ عَدَّ اللّٰهُ لَیْخْلِفَنَّ اللّٰهُ وَ عَدَّهٗ وَ لَکِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا یَعْلَمُوْنَ ٧
 یَعْلَمُوْنَ ظَهْرًا مِّنْ حَیْوَةِ الدُّنْیَا وَ هُمْ عَنِ الْاٰخِرَةِ هُمْ غٰفِلُوْنَ

U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!
"Elif-lam-mim. /1/ Bizantinci su pobijedeni
/2/ u najbližoj zemlji, ali oni će, poslije poraza
svoga, sigurno pobijediti /3/ za nekoliko
godina - i prije i poslije Allahova je odluka - i
tada će se vjernici radovati /4/ Allahovoj
pomoći - On pomaže kome hoće, On je Silan i
Milostiv - /5/ obećanje je Allahovo, a Allah će
obećanje svoje ispuniti, ali većina ljudi ne zna,
oni znaju samo spoljašnju stranu života na
ovom svijetu, a prema onom svijetu su
ravnodušni." /7/

Ovi ajeti objavljeni su kada je persijski vladar Sapur zauzeo Šam, dijelove Arapskog poluotoka koji su bili uz njega i krajnje dijelove Bizantije, te je prisilo Herkula, vladara Bizantije, da potraži utočište u Carigradu, u kome ga je dugo držao u okruženju. Poslije je zemljom ponovo zavladao Herkul, kao što će naknadno biti objašnjeno. Prenosi imam Ahmed od Abbasa, neka je Uzvišeni Allah zadovoljan sa njima, u vezi sa riječima Uzvišenog Allaha:

"Elif-lam-mim. Bizantinci su pobijedeni u susjednoj zemlji..." da je rekao: "Pobijedeni i pobijedili su", pa je rekao: (425) "Mnogobošci su voljeli da Perzijanci ovladaju Bizantincima jer su oni idolopoklonici, dok su muslimani voljeli da Bizantinci ovladaju Perzijancima jer su oni sljedbenici Knjige. To je spomenuto Ebu-Bekru, a Ebu-Bekr je to spomenuo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Oni će, zaista, pobijediti." Ebu-Bekr je to spomenuo ovima, pa su rekli: "Utvrđi nam rok, pa ako

(dobijemo opkladu) pobijedimo, dobijamo to i to, a ako vi pobijedite, dobijate to i to." Utvrđen je rok od pet godina, a Bizantinci nisu pobijedili.

To je spomenuo Ebu-Bekr Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pa mu rekao je: "Zašto nisi odredio da je taj rok manji od", mislim da je rekao: "deset", kaže Seid ibn Džubejr: "Nekoliko بضع je ono što je manje od deset, a Bizantinci su poslije pobijedili. On kaže da je to u skladu sa riječima Uzvišenog Allaha:

"Elif-lam-mim /1/ Bizantinci su pobijedeni /2/ u najbližoj zemlji, ali oni će, poslije poraza svoga, sigurno pobijediti" /3/, do riječi Uzvišenog Allaha:

"On je Silan i Milostiv."

Navodi se u predanju Ibn Ebi-Hatima od El-Berra'a u jednoj rečenici hadisa, a nakon što je Ebu-Bekr dobio opkladu od mnogobožaca za pobjedu Bizantinaca nad Perzijancima: (426) "Pa ne prodoše te godine, a Bizantinci pobijediše Perzijance i povezaše svoje konje u El-Medainu, pa je došao Ebu-Bekr Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao mu: 'Ovo je nezakonito stečen imetak.' Rekao mu je Allahov Poslanik: 'Podaj ga kao milostinju!'" Kao što se navodi u jednoj predaji El-Tirmizija: "Neki ljudi iz plemena Kurejš rekli su Ebu-Bekru: 'To je između nas i vas, vaš stariješina tvrdio je da će Bizantinci za nekoliko godina pobijediti Perzijance. Zar se nismo za to kladili?' Rekao je: 'Jesmo', a to je bilo prije zabrane kladenja..." Kaže se da je pobjeda Bizantinaca nad Perzijancima bila u godini pobjede muslimana nad mnogobošcima na Bedru, a kaže se i da je to bilo u godini Hudejbije.

Neki, pak, pričaju da se car zavjetovao da će, ukoliko mu Allah dadne da pobijedi perzijskog kralja, pješke otići od Himsa do Jerusalema, iz zahvalnosti Uzvišenom Allahu, što je i učinio. Nakon što je došao u Jerusalem, a prije nego je izašao iz njega, stiglo mu je pismo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koje mu je poslao po Dihjeu ibn Halifi. Dihje ga je dao jednom uglednom čovjeku iz Basre, koji ga je prosljedio caru. Kada je stiglo do njega upitao je: "Ko ima u Šamu od Arapa iz Hidžaza? Dovedi su mu Ebu-Sufjana Sahra ibn Harba el-Emevija u društvu Kurejši..."

Na osnovu ovoga zaključili su da je pobjeda Bizantinaca nad Perzijancima bila u godini Hudejbije, jer je car ispunjavao ovaj zavjet poslije Hudejbije, a Allah najbolje zna.

Allah, dž.š., kaže: **"prije i poslije, Allahova je odluka"**, tj. prije toga i poslije toga. **"Toga dana će se radovati vjernici Allahovoj pomoći..."**

Znači Bizantincima, podanicima sirijskog cara, protiv Perzijanaca, podanika perzijskog kralja, koji su bili obožavaoci vatre, a to je bilo drago vjernicima te su se obradovali, a Allah, dž.š., kaže:

"Pomaže kome hoće, a On je Silan i Milostiv." Silan je kada pomaže i sveti se neprijateljima, a Samilostan je prema Svojim robovima vjernicima. Allah, dž.š., kaže:

* Objavljena nakon sure "El-Inšikak" 17. ajeta je medinski.

"Obećanje je Allahovo, a Allah će obećanje Svoje ispuniti" tj. ono o čemu Smo te, Muhammede, obavijestili da ćemo Mi pomoći Bizantincima protiv Perzijanaca istinito je Allahovo obećanje i tačna vijest koja se ne krši, nego to mora biti i mora se dogoditi. Jer, Allahov, dž.š., zakon provodi se i On je pomogao od dvije sukobljene skupine onu koja je bliže Istini:

"ali većina ljudi ne zna", tj. o Allahovoj mudrosti u Njegovom univerzumu, niti o Njegovim savršenim postupcima koji se događaju pravedno.

Allah, dž.š., kaže:

"Oni znaju samo spoljašnju stranu života na ovom svijetu, a prema onom svijetu su ravnodušni." Znači da većina ljudi zna samo o ovom svijetu i njega u stvarima, a nemarni su prema vjerskim pitanjima i o onome što će im se uručiti na drugom svijetu, kao da nemaju pameti niti razmišljaju. Hasan el-Basri kaže: "Tako mi Allaha, da bi neki od njih stekao ovozemaljska dobra, okrenut će dirhem na noktu i reći će ti koliko je težak a ne zna dobro ni da klanja." Ibn-Abbas kaže: "Znači da nevjernici znaju blagostanje ovog svijeta, a u vjerskim pitanjima su neznalice."

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَّا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَائِي رَبِّهِمْ لَكٰفِرُونَ ﴿٨﴾
أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ
كَانُوا أَشَدَّ مَنَهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا
وَجَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ
يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾ ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ اسْتَوَى السَّوَاءِ أَن كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٠﴾

"A zašto ne razmisle sami o sebi? Allah je stvorio nebesa i Zemlju i ono što je između njih sa Istinom i do roka određenog, a mnogi ljudi ne vjeruju u susret s Gospodarom svojim. /8/ Zašto ne putuju po svijetu pa da vide kako su završili oni prije njih? Oni su bili od njih jači i zemlju su orali i obrađivali je više nego što je obrađuju ovi, i poslanici su im donosili jasne dokaze: Allah im nije učinio nepravdu, sami su sebi nepravdu nanijeli. /9/ Oni koji su zlo činili završit će najužasnijim patnjama, zato što su Allahove riječi poricali i što su ih ruglu izvrgavali." /10/

Uzvišeni Allah, dž.š., upućuje na razmišljanje o Njegovim stvorenjima, koja ukazuju na Njegovo postojanje i da ih je On jedini stvorio, te da nema drugog boga osim Njega i da nema gospodara osim

Njega, pa kaže Allah, dž.š.: **"A zašto ne razmisle sami o sebi?"** Znači, zašto ne gledaju, razmatraju i razmišljaju o Allahovom stvaranju svih svjetova i stvorenjima koja su u njima? Oni nisu stvoreni beskorisno, uzalud, nego sa ciljem i sa Istinom ostavljeni su do Sudnjeg dana. Zato kaže Allah, dž.š.:

"a mnogi ljudi ne vjeruju u susret s Gospodarom svojim." Zatim im ukazuje na istinitost onoga što su im Njegovi poslanici donijeli od Njega i na mudžize kojima ih je On potpomagao. Uništio je one koji su ih poricali, a spasio je one koji su im vjerovali.

Pa kaže Uzvišeni Allah, dž.š.:

"Zašto ne putuju po svijetu...", tj. sa razmišljanjem, razumom, posmatranjem i slušanjem vijesti o prethodnim narodima.

"Pa da vide kako su završili oni prije njih. Oni su bili od njih jači." Znači, oni su bili jači od Arapa među koje je poslan Muhammed, s.a.v.s., i bogatiji imetkom i djecom i duže su bili i napredniji su bili, ali pošto su poricali Božije poslanike, koji su dolazili sa jasnim dokazima, Allah, dž.š., ih je kaznio žestokom kaznom i nisu im pomogli ni njihovi imeci, ni djeca njihova niti su spriječili Allahovu silu i kaznu, a Allah im nije učinio nepravdu:

"sami su sebi nepravdu nanijeli." Oni su oni koji su sami ubrzali svoje uništenje svojim grijesima i poricanjem Božijih poslanika, pa zato Uzvišeni Allah, dž.š.:

"Oni koji su zlo činili završit će najužasnijom patnjom, zato što su Allahove riječi poricali i što su ih ruglu izvrgavali", tj. njihov kraj će biti najužasnija patnja jer su oni poricali i ismijavali se sa Allahovim ajetima.

اللَّهُ يَبْدُ وَالْحَاقُّ ثُمَّ يَعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ
تَرْجِعُونَ ﴿١١﴾ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْسِلُ الْجُمُوعَ ﴿١٢﴾ وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ
مِّنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءٌ وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كٰفِرِينَ ﴿١٣﴾ وَيَوْمَ تَقُومُ
السَّاعَةُ يُنْفِرُونَ ﴿١٤﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ﴿١٥﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ فَأُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُخَضَّرُونَ ﴿١٦﴾

"Allah započinje stvaranje i potom ga obnavlja i na kraju Njemu ćete se vratiti. /11/ Na Dan kad nastupi Čas, zločinitelji će svaku nadu izgubiti. /12/ I oni neće imati među svojim božanstvima zagovornika i oni će svoja božanstva nijekati. /13/ Na Dan kada nastupi Čas oživljenja, ljudi će se razdvojiti: /14/ oni koji su vjerovali i dobra djela činili u dženetskom perivoju će se radovati, /15/ a

oni koji nisu vjerovali i koji su ajete Naše i susret na Sudnjem danu poricali, u Vatru će privedeni biti. /16/

Kaže Uzvišeni Allah, dž.š.: **"Allah započinje stvaranje i potom ga obnavlja."** Što znači, kao što je On u stanju stvoriti iz ničega, također je u stanju to ponovo učiniti.

"I na kraju njemu ćete se vratiti", tj. na Sudnjem danu svako će biti nagrađen prema svojim djelima.

Uzvišeni Allah kaže:

"Na Dan kad nastupi Čas, zločinitelji će svaku nadu izgubiti." To znači, mnogobošci će biti zbunjeni, očajni i potišteni:

"I oni neće imati među svojim božanstvima zagovornika." Znači, izdala su ih njihova božanstva koja su obožavali umjesto Allaha, dž.š.

"Na Dan kad nastupi Čas oživljenja, ljudi će se razdvojiti." Jedni će se dići među one koji su na najvišim stepenima, a drugi pasti u najniže nizine, a to je razdvajanje poslije kojeg nema više sastavljanja, i zato Uzvišeni Allah kaže:

"Oni koji su vjerovali i dobra djela činili u džennetskom perivoju će se radovati." Znači živjet će u blagostanju onoga što im je Allah, dž.š., poklonio i što oko nije vidjelo, uho čulo niti je čovjeku ikada na pamet palo. Uzvišeni Allah kaže:

"a oni koji nisu vjerovali i koji su ajete Naše i susret na Sudnjem danu poricali." (Nakon što je Uzvišeni Allah opisao stanje vjernika u radosti i zadovoljstvu u Džennetu, koji je prostran koliko nebesa i Zemlja i pripremljen za pobožne kao nagrada za pobožnost i dobra djela, Uzvišeni Allah je spomenuo i stanje nevjernika koji su poricali ajete koje je objavio Allah, dž.š., u časnom Kur'anu, proživljenje, Džennet i Džehennem:

"u Vatru će privedeni biti", tj. bit će okupljeni na Sudnjem danu u džehenemskoj Vatri, gdje će boraviti, a patnje im neće biti umanjene niti će se ko na njih obazirati.)⁴⁹⁸

فَسَبِّحْ لِلَّهِ حِينَ
تُمْسُونَ وَحِينَ تَصْبُونَ ﴿١٧﴾ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا
وَحِينَ تَطْمُرُونَ ﴿١٨﴾ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي
الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١٩﴾

"Pa, Slavljen neka je Allah kad god omrknete i kad god osvanete. /17/ Njemu neka je pohvala i na nebesima i na Zemlji, i predvečer i u podne. /18/ On živo izvodi iz mrtvog i

izvodi mrtvo iz živog. On oživljava Zemlju nakon mrtvila njezina, isto tako ćete i vi biti oživljeni." /19/

Ovo je Njegovo, dž.š., veličanje Svog Uzvišenog Bića, te uputa Njegovim robovima da Ga veličaju i da Mu se zahvaljuju u ovim uzastopnim vremenskim terminima, koji upućuju na Njegovu, dž.š., savršenu svemoć: navečer, a to je dolazak noći sa svojom tminom; ujutro, a to je otkrivanje dana sa svojom svjetlošću. Zatim spominje zahvaljivanje Njemu (tahmid), što je u skladu sa Njegovim slavljenjem (tesbih), pa kaže Uzvišeni Allah, dž.š.:

"Njemu neka je pohvala i na nebesima i na Zemlji", jer se njemu zahvaljuje sve što je stvorio i ne nebesima i na Zemlji, zatim, Uzvišeni Allah kaže:

"i predvečer i u podne." Večer je velika tama, a kod pojave dana velika svjetlost, a Uzvišeni je stvorio i jedno i drugo. (Kaže se da se pod slavljenjem tesbih ovdje misli na pet namaza, i to pod Njegovim, dž.š., riječima **"kada omrknete"** - akšam i jacija, a **"kada osvanete"** - sabah, predvečer, ikindija, a **"sredinom dana"** - podne namaz.)⁴⁹⁹ Zatim riječi Uzvišenog, dž.š.:

"On živo izvodi iz mrtvog i izvodi iz mrtvog živo." To je Njegova moć, pod koju i sami ulazimo, da stvori međusobno suprotne i oprečne stvari, da bi ukazao na svemoć Svoju. Otuda stvaranje biljke iz sjemenke i sjemenke iz biljke, jajeta iz kokoši, i kokoši iz jajeta, čovjeka iz kapi sjemena, kapi sjemena iz čovjeka, vjernika od nevjernika i nevjernika od vjernika. Pa Allah, dž.š., kaže:

"On oživljava Zemlju nakon mrtvila njezina...", kao što Uzvišeni Allah kaže:

"I ti vidiš Zemlju kako je zamrla, ali kad na nju kišu spustimo, ona ustrepće i uzbuja, i iz nje iznikne svakovrsno bilje prekrasno." /22:5/ - sve do Njegovih riječi:

"i Allah će one u grobovima oživiti." /22:7/ Pa zato ovdje kaže: **"isto tako ćete i vi biti oživljeni."**

وَمِنْ آيَاتِنَا أَنْ خَلَقْنَاكُمْ
مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ مُتَسَيِّرُونَ ﴿٢٠﴾ وَمِنْ آيَاتِنَا أَنْ خَلَقْنَا لَكُمْ مِنْ
أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلْ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢١﴾

"Jedan od znakova Njegovih je to što vas od zemlje stvara, i odjednom vas, ljudi, svuda ima razasutih. /20/ I jedan od znakova Njegovih je to što za vas, od vrste vaše, stvara

⁴⁹⁸ Govor između dvije zgrade moj je, jer komentator, Allah mu se smilovao, nije komentarisao 15. i 16. ajet, te sam pojasnio njihovo značenje da bih upotpunio korist, a Allah je Onaj Koji daje korist.

⁴⁹⁹ Ono što je među zgradama rekao je Ed-Dahak i Se'id ibn Džubejr, a nije ga pominjao komentator (muffesir).

žene da se uz njih smirite, i što između vas uspostavlja ljubav i samilost. U tome, zbilja, ima znakova za ljude koji razmišljaju." /21/

Kaže Uzvišeni Allah, dž.š.: **"jedan od dokaza Njegovih"**, što upućuje na Njegovu veličinu i savršenu snagu da stvori oca vam Adema od zemlje, ثم إذا **"i odjednom, vas, ljudi, svuda ima razasutih."** Korijen vam je iz zemlje, zatim iz kapi sjemena, zatim slijedi ugrušak krvi, zatim zametak, zatim kosti pa ih obloži mesom, a onda udahne u njega dušu, pa on čuje i vidi; nakon toga se rađa malehan i slab, pa se upotpuni njegova snaga tako da gradi gradove i utvrde i putuje po svijetu kopnom i morem za zaradom. On zapaža, misli i spoznaje ovaj svijet. Pa neka je slavljem Onaj Koji ih pokreće i daje da slobodno stječu sredstva za život, Koji ih je učinio različitim u naravi i znanju, blagostanju i bijedi. Imam Ahmed kaže da je Ebu-Musa rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: (427) 'Allah, dž.š., stvorio je Adema od šake zemlje koja je uzeta sa cijele Zemlje, pa su nastali ljudi shodno zemlji, i to bijeli, crveni, crni, oni između toga, loši i dobri, veseli i tužni i između toga.'" Hadis prenose i Ebu Davud i Et-Tirmizi, koji kaže da je ovaj hadis dobar i pouzdan (hasen, sahih). Allah, dž.š., kaže:

"I jedan od znakova Njegovih je to što za vas, od vrste vaše, stvara žene", znači od vaše vrste stvara žene, supruge: **"da se uz njih smirite"**, znači, da se stvori veza među njima jer kada ne bi bili od iste vrste nastupilo bi odvajanje (razlaz, odvratnost); Svojom milošću, On ih je sve stvorio od jedne vrste, muškarce i žene, pa je nastala ljubav samilost i blagost, te stoga kaže:

"između vas uspostavlja ljubav i samilost", da bi razlozi povezivanja (spajanje) ostali da postoje i da bi razmnožavanje ostalo neprekidno.

"U tome, zbilja, ima znakova za ljude koji razmišljaju."

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَخَلْقَ السِّنِّبَةِ وَالْوَنُكِيِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ
لِّلْعَالَمِينَ ﴿٢٢﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِّن
فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٢٣﴾

"I jedan od znakova Njegovih je stvaranje nebesa i Zemlje, i raznovrsnost jezika vaših i boja vaših; u tome, zaista, ima znakova za one koji znaju /22/ i jedan od znakova Njegovih je san vaš noću i po danu, i nastojanje vaše da steknete nešto iz obilja Njegova; u tome, zaista, ima znakova za ljude koji čuju." /23/

Kaže Uzvišeni (Svevišnji) Allah, dž.š.: **"i jedan od dokaza Njegovih"**, koji upućuje na Njegovu veliku moć je **"stvaranje nebesa i Zemlje"**, tj. stvaranje nebesa u čitavoj njihovoj visini i prostranstvu i sa svim stvorenjima koja tu postoje kao i Zemlje sa onim što je u njoj i na njoj.

"i raznovrsnost jezika vaših", znači raznovrsnost jezika ljudi Arapa i drugih. **"boja vaših"**, znači, posebne crte lica kod svakog čovjeka se razlikuju od crta lica drugog čovjeka i nijedan od njih nije kao drugi i zato treba uporediti ponašanje, lik i govor jer svaki od njih ima poseban način koji ga razlikuje od drugog.

"u tome, zaista, ima znakova za ljude koji razmišljaju."

"jedan od znakova Njegovih je san vaš noću i po danu i nastojanje vaše da steknete nešto iz obilja Njegova"; znači, jedan od dokaza je i ono što je Allah, dž.š., stvorio - svojstvo sna u kome se stječe odmor i mir i dao vam je da se razilazite po Zemlji i trudite u načinima opskrbe i putujete po danu.

"U tome, zaista, ima znakova za ljude koji čuju", znači, koji shvate (čuju), te iskoriste poznavanje ovih pouka pa ih one upute na njihovog Tvorca.

El-Taberani prenosi od Zejda ibn Sabita, r.a., da je rekao: (428) "Zadesila me nesanica po noći pa sam se na to požalio Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., koji rekao je: 'Reci: 'Allahu moj, zadoše zvijezde, smiriše se oči, a Ti si živi i Vječni; o Živi i Vječni, uspavaj moje oči i učini mi mirnom noć!'" To sam rekao i nesanica je otklonjena."

وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ
خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُخْرِجُ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٤﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ نَقُومَ السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ
بِأَمْرٍ ذُو نُورٍ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةَ مِّنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ مَحْرُجُونَ ﴿٢٥﴾

"i jedan od znakova Njegovih je to što vam pokazuje munju, da se pobojite i ponadate, i to što spušta s neba kišu i oživljava njome zemlju poslije mrtvila njezina; u tome, zaista, ima znakova za ljude koji razumiju. /24/ i jedan od znakova Njegovih je i to što nebo i Zemlja postoje voljom Njegovom. Zatim, to što će te, čim vas On samo jednom iz zemlje pozove, brzo ustati." /25/

Kaže Uzvišeni Allah: **"I jedan od znakova Njegovih"** koji ukazuje na Njegovu Uzvišenost je i da On: **"pokazuje vam munju da se pobojite i ponadate."** Ponekad se pobojite Njegovih gromova, a ponekad poželite Njegovu kišu i pljusak, zbog toga Allah, dž.š., kaže:

"i to što spušta kišu i oživljava njome zemlju poslije mrtvila njezina", tj. nakon što je bila sasušena, bez bilja, pa nakon što je došla voda:

"zatreperi, zazeleni i prekrije se prekrasnim biljem svake vrste." U tom je jasna pouka i dokaz proživljenja. Zato Allah, dž.š., kaže: **"U tome, zaista, ima znakova za ljude koji razumiju."** Zatim Allah, dž.š., kaže:

"i jedan od znakova Njegovih je i to što nebo i Zemlja postoje voljom Njegovom", tj. na Dan kada Zemlja bude zamijenjena drugom zemljom, pa mrtvi izadu iz svojih kabura, oživljeni voljom Allahovom, dž.š., i na Njegov poziv, pa zato Allah, dž.š.:

"zatim to što ćete, čim vas On samo jednom iz zemlje pozove, brzo ustati", tj. iz zemlje, kako kaže Allah, dž.š.:

"Bit će to samo jedan povik, i evo njih - na Zemlji." /79:13, 14/

وَلَمَّا

فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلِّ لَهٍ قَنُونَ ﴿١٦﴾ وَهُوَ الَّذِي يَبْدُؤُا الْحَيَاةَ
ثُمَّ يُعِيدُهَا وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٧﴾

"Njemu pripada sve što je na nebesima i na Zemlji, sve je Njemu poslušno. /26/ On je Taj Koji iz ničega stvara i On će to ponovo učiniti, to je Njemu lahko; Njemu pripada primjer najuzvišeniji i na nebesima i na Zemlji; On je Silan i Mudar." /27/

Allah, dž.š., kaže: **"Njemu pripada sve što je na nebesima i na Zemlji"**, tj. Njegova vlast i Njegovi robovi:

"i sve je Njemu poslušno", tj. poslušno i ponizno, milom ili silom. Allah, dž.š., kaže: **"On je Taj Koji iz ničega stvara i On će to ponovo učiniti, to je Njemu lahko"**, tj. sve je Njemu lahko. Prenosi El-Buhari od Ebu- Hurejrea, r.a., da rekao je: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: (429) 'Uzvišeni Allah kaže: 'Čovjek iznosi laži o Meni iako nema za to razloga i vrijeđa Me, a nema razloga za to. Što se tiče njegovog iznošenja laži o Meni on, kaže: 'Neće me oživiti kakvim me je stvorio', a nije prvo stvaranje Meni lakše od oživljavanja; što se pak tiče toga što Me vrijeđa, on kaže: 'Allah je sebi uzeo sina', a ja sam Jedan, Utočište svakom, Koji nije rodio i rođen nije i niko Mu ravan nije.'"

Allah, dž.š., kaže:

"Njemu pripada primjer najuzvišeniji na nebesima i na Zemlji." Kaže Ibn-Abbas: "Uzvišeni je također rekao:

"Niko nije kao On! On sve čuje, i sve vidi." /42:11/ Katade kaže: "Njegov primjer je da nema

boga osim Njega i nema gospodara osim Njega. **'On je Silan'**, sa Kojim se ne može natjecati, **"Mudar"**, u Svom govoru, djelima, kako u pogledu Zakona tako i u pogledu određenja.

ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِّنْ نَّفْسِكُمْ هَلْ لَكُمْ مِّنْ
مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِّنْ شُرَكَاءَ فِي مَآرِزِكُمْ فَمَا تَتَّبِعُونَ فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُوهُمْ
كَخِيفَتِكُمْ أَنفُسَكُمْ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾ بَلِ اتَّبَعَ
الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَالَهُمْ
مِّنْ تَصْوِيرٍ ﴿٢٢﴾

"Od vam kao primjer navodi vas same: da li se oni koji su u posjedu vašem izjednačeni s vama u onome što vam Mi dajemo, pa ste u tome isti, i da li ih se bojite kao što se vi jedni drugih bojite?- Eto, tako Mi podrobno izlažemo dokaze Naše ljudima koji razmišljaju. /28/ Ali, nevjernici lahkomišleno slijede strasti svoje, a ko će na Pravi put uputiti onoga koga je Allah, u zabludu stavio? - Njima neće niko u pomoć moći priteći." /29/

Ovo je primjer koji Allah, dž.š., daje onima koji Mu druga pripisuju, a oni će i pored toga priznati da su oni koje Mu oni kao suparnike pripisuju pokorni Njemu, kao što su govorili: "Odazivam ti se, Ti nemaš druga osim druga koji je Tvoj i u Tvojjoj je vlasti on i ono što posjeduje!" Pa kaže Allah, dž.š.:

"Allah vam, kao primjer, navodi vas same", svjedočite Ga i shvatite Ga pomoću vas samih.

"...da li su oni koji su u posjedu vašem izjednačeni s vama u onome što vam Mi dajemo, pa ste u tome isti?", tj. da li pristaje iko od vas da mu njegov rob bude suvlasnik u imetku, pa da on i njegov rob budu isti u pogledu imetka? **"I da ih se bojite kao što se vi jedni drugih bojite"**, tj. bojite se da sa vama dijele vaše imetke, što znači da svako od vas odbija da ima suvlasnika, pa kako onda Allahu pripisujete ortake između Njegovih stvorenja!

Ovo je kao i riječi Allaha, dž.š.:

"Allahu pripisuju ono što oni sami ne vole."

Znači, pripisuju Allahu ono što oni sami ne vole i ne žele sebi, a to je najviše nevjerovanje. Nakon jedne ovakve opomene da je Allah, dž.š., u potpunosti čist od toga na bilo koji način, Allah, dž.š., kaže: **"eto, tako Mi podrobno izlažemo dokaze Naše ljudima koji razmišljaju."** Zatim, Allah, dž.š., kaže objašnjavajući da mnogobošci ponižavajući se i iz neznanja obožavaju druge osim Njega:

"ali nevjernici slijede...", tj. oni koji čine nasilje sebi, čineći grijeh mnogoboštva, slijede **"strasti svoje"**, obožavajući druga božanstva neznajući:

"pa ko će uputiti onoga koga je Allah u zabludu stavio":

"i njima niko neće pomoći", znači, niko ih neće moći spasiti ni zaštititi od Allahove svemoći niti će Mu moći izbjeći, jer što On hoće biva, a što neće ne bude.

فَأَمْرٌ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ
عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا
يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾ * مُنْبِئِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ
الشُّرَكِيِّنَ ﴿٣١﴾ مِنَ الَّذِينَ قَرَأُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا سَاعًا لَّكِرْبٍ بِأَلْدِيهِمْ
فَرِحُونَ ﴿٣٢﴾

"Ti upravi lice svoje vjeri - islamu na njemu ustrajavši! Prihvatite se Allahove čiste vjere prema kojoj je ljude stvorio. Nema izmjene Allahove vjere, to je prava vjera, ali većina ljudi to ne zna. /30/ Predano Mu se obraćajte! Bojte se Njega i obavljajte namaz, i ne budite od onih koji mu druge ravnim smatraju, /31/ od onih koji su vjeru svoju razbili i u stranke se podijelili, svaka stranka radosna onim što ima!" /32/

Uzvišeni kaže: upravi lice i ustraj u svojoj vjeri, pravoj vjeri Ibrahim, a.s., u koju te je uputio Allah i tebi je upotpunio do savršenstva, a ti pored toga, budi ustrajan u svojoj ispravnoj vjeri prema kojoj je Allah svoja stvorenja stvorio, jer Allah je svoja stvorenja stvorio tako da Ga spoznaju i da Ga Jednim smatraju u svemu i da nema drugog boga osim Njega, kao što je već ranije spomenuto u riječima Uzvišenog Allaha:

"i zatražio od njih da posvjedoče protiv sebe. 'Zar ja nisam Gospodar vaš?'- oni su odgovorili: 'Jesi, mi svjedočimo'" /7:172/, i u hadisu: (430) "Ja sam, zaista, Svoje robove stvorio pravovjernim, pa su ih šejtani odvrtili od njihove vjere"; spomenut ćemo u hadisima da je Uzvišeni stvorio ljude prema islamu, pa je onda neke zadesilo jevrejstvo, kršćanstvo i Vatropoklonstvo.

Uzvišeni Allah kaže: **"Nema izmjene Allahove vjere!"** Konstrukcija znači "Allahove vjere", tj. nema izmjene vjere - islama prema kojoj je On stvorio ljude. Prenosi El-Buhari od Ebu-Hurejrea da rekao je: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: (431) 'Svako se dijete rodi u pravoj vjeri, pa ga roditelji učine jevrejom, kršćaninom ili Vatropoklonikom, kao što životinja rodi životinju potpunog tijela, pa da li zapažate na njoj ikakve nedostatke?' Zatim rekao je:

"Prihvati se Allahove čiste vjere prema kojoj je ljude stvorio. Nema izmjene Allahove vjere, to je prava vjera." Prenosi Muslim.

Prenosi imam Ahmed od El-Esveda ibn Seri' et-Tejmija da rekao je: (432) "Došao sam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i ratovao uz Njega, te postigao uspjeh. Ljudi su se tada borili pa su ubijali djecu. Za to je saznao Allahov Poslanik, s.a.v.s., pa rekao je: 'Šta je sa ljudima koji su prešli granicu u ubijanju, pa su ubijali djecu?' Jedan čovjek rekao je: 'O Allahov Poslaniče, ali oni su sinovi mnogobožaca', a on rekao je: 'Ne, to je vaše mišljenje da su sinovi mnogobožaca', zatim, rekao je: 'Ne ubijajte djecu, ne ubijajte djecu!', te rekao je: 'Svaka osoba se rodi u pravoj vjeri, dok se o sebi ne izjasni svojim jezikom, pa je roditelji učine židovom ili kršćaninom.'" Allah, dž.š., kaže: **"to je prava vjera",** tj. pridržavanje pravih propisa (Šerijata) i prave vjere je prava, istinska vjera,

"ali većina ljudi to ne zna", tj. ne znaju pravu vjeru, kao što kaže Uzvišeni Allah: **"a većina ljudi, ma koliko ti želio, neće biti vjernici" /12:103/.**

Uzvišeni Allah kaže: **"Obraćajući Mu se predano",** tj. vraćajući se Njemu: **"bojte se Njega"** tj. bojte Ga se **"i obavljajte namaz",** a on je veličanstvena pokornost.

"i ne budite od onih koji Mu druge ravnim smatraju", nego vjerujte da je Allah Jedan i iskreno Mu ibadet obavljajte i ne tražite sa njim ništa osim zadovoljstva Uzvišenog Allaha. Ibn-Džerir kaže da je rekao Mu'az ibn Ebi-Merjem: "Prolazio je Omer Ibn el-Hattab, r.a., pored Mu'aza ibn Džebela pa ga je upitao: 'Šta su temelji ovoga ummeta?' Mu'az je odgovorio: 'Postoje tri i oni su spasonosni: čisto vjerovanje, (ihlas), a to je prava vjera, Allahova vjera, prema kojoj je ljude stvorio; namaz, a on je vjera (millet); i pokornost (ta'at), a ona je zaštita ('ismet).' Omer mu je na to kazao: 'Istinu si rekao!'"

Uzvišeni Allah kaže:

"Od onih koji su vjeru svoju razbili i u stranke se podijelili: svaka stranka radosna onim što ima!", tj. ne budite od onih koji su Mu druge ravnim smatrali i koji su vjeru svoju razbili i u stranke se podijelili, znači, promijenili je i preinačili pa su nešto vjerovali a nešto poricali i u grupe i stranke se podijelili...

I pripadnici ovog ummeta razišli su se među sobom kao što su se razilazili pripadnici religija prije njih, te se ovaj ummet razišao na sekte od kojih su sve u zabludi, osim jedne, a to su sljedbenici sunneta i džemaata koji se pridržavaju čvrsto Allahove Knjige i sunneta Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i onoga čega se pridržavala prva generacija ashaba i tabiina i islamskih prvaka od najstarijih vremena pa do najnovijih, kao što to prenosi El-Hakim u svom "El-Mustedreku": (433) "Pitali su Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koja će od tih grupa biti spašena, pa je odgovorio: 'Onaj ko se bude pridržavao onoga čega se ja i moji ashabi danas pridržavamo.'"

وَلِذَاتِ النَّاسِ ضُرٌّ دَعَوَانَهُمْ مُبِينٌ لَّيْتَهُمْ إِذَا ذَاقَهُمْ
 مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِحُوا مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾ لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ
 فَتُتَعَفَوْا بِسُوءِ تَعَلُّونَ ﴿٣٤﴾ أَمْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَبْعَثُكُمْ فِيهَا
 كَاوَابٍ يُشْرِكُونَ ﴿٣٥﴾ وَإِذَا ذُوقُوا النَّاسِ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِيبْهُمْ
 سَيْئَةٌ مِمَّا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْتُلُونَ ﴿٣٦﴾ أَوْ لَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ
 الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ لَئِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٧﴾

"A kad ljude nevolja snađe, oni se Gospodaru svome pokajnički obraćaju, a poslije, kad im On da da okuse milost Njegovu, odjednom neki od njih Gospodaru svome druge ravnim smatraju, /33/ da bi bili nezahvalni na onom što im Mi dajemo, pa uživajte, a saznat ćete. Zar smo im Mi poslali kakav dokaz koji govori u prilog onih koje Njemu ravnim smatraju. /35/ Kad dopustimo ljudima da se blagodatima naslađuju, oni im se obraduju, a kad ih pogodi nevolja, zbog onoga što su njihove ruke činile, odjednom očajavaju. Zar oni ne znaju da Allah u obilju daje hranu onome kome On hoće, i da uskraćuje? To su, uistinu, dokazi za ljude koji vjeruju." /37/

Uzvišeni Allah obavještava nas o ljudima da se oni u nevolji obraćaju Allahu, Jedinom, Kome nema niko ravan; pa kada ih On obaspe svojom milošću, tada jedna grupa njih Uzvišenom Allahu drugove pripisuje, pa Allah Uzvišeni kaže: **"da bi bili nezahvalni na onome što im Mi dajemo"** od blagodati. Zatim im prijeti riječima

"a saznat ćete." Jedan čovjek rekao je: "Boga mi, da mi je zaprijetio čuvar puta, uplašio bi se od njega, pa kako me onda ovdje gdje prijeti Onaj Koji kaže nečemu budi i to bude?" Zatim, Uzvišeni Allah optužuje mnogobošce za obožavanje drugih osim Njega bez ikakva dokaza i argumenta, pa kaže Uzvišeni Allah: **"Zar smo im Mi poslali kakav dokaz"**, tj. argument:

"u prilogu onih koji Njemu ravnim smatraju", tj. nisu imali ništa od toga, zatim Uzvišeni Allah kaže:

"Kad dopustimo ljudima da se blagodatima naslađuju, oni im se obraduju a kad ih pogodi nevolja, zbog onoga što su ruke njihove učinile, odjednom očajavaju." Ovaj se prijekor odnosi na ljudski rod osim onoga koga je Allah, dž.š., sačuvao i uputio ga, jer se čovjek, kada ga zadesi blagostanje uistinu osili, kao što je zabilježeno u sahih-hadis: (434) "Čudan li je vjernik, Allah mu ne odredi ni jednu odredbu a da ona za njega nije dobra. Ako ga zadesi sreća, on se zahvali Allahu i to mu je dobro.

A ako ga zadesi nesreća, on se strpi i to mu bude dobro!" Allah, dž.š., kaže:

"zar oni ne znaju da Allah u obilju daje hranu onome kome On hoće, i da uskraćuje?" Znači, On to čini potpuno slobodno, Svojom mudrošću i pravdom, pa jednim narodima da više, a drugima manje, **"to su, uistinu, dokazi za ljude koji vjeruju."**

فَكَانَ ذَا

الْقَبِي حَقَّهُ وَالْمُسْكِينُ وَابْنِ السَّبِيلِ ذَاكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ
 وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٨﴾ وَمَاءَ آتَيْنَاهُ مِنْ رَبِّكَ لِيَرْبُؤَ فِي
 أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرُبُّوا عِنْدَ اللَّهِ وَمَاءَ آتَيْنَاهُ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ
 اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ ﴿٣٩﴾ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ
 ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَن يَفْعَلُ مِثْلَ ذَٰلِكُمْ مِّنْ شَيْءٍ
 سُبْحٰنَهُ وَتَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٠﴾

"Pa podaj bližnjem pravo njegovo, i siromahu, i putniku namjerniku. To je bolje za one koji žele Lice Allahovo: ti će postići što žele. /38/ A novac koji dajete da se uveća novcem drugih ljudi neće se kod Allaha uvećati, a za zekat koji udijelite želeći Lice Allahovo - takvi će dobra djela svoja umnogostučiti. /39/ Allah vas stvara i opskrbljuje: On će vam život oduzeti i na kraju vas oživiti. Postoji li ijedno božanstvo koje bilo šta od toga čini? Uzvišen neka je On i vrlo visoko iznad onih koje Njemu smatraju ravnim." /40/

Uzvišeni naređuje da se daje: **"bližnjem pravo njegovo"** na ime dobrotvornosti i srodstva; **"siromahu"** koji nema ništa što bi trošio, i **"putniku namjerniku"** koji je u potrebi za finansiranjem svoga puta.

"To je bolje za one koji žele Lice Allahovo", odnosno koji žele da postignu najbolje dženetske blagodati, a to je da vide Uzvišenog; **"Ti će postići što žele"** na dunjaluku i ahiretu. Uzvišeni, zatim, veli:

"A novac koji dajete da se uveća novcem drugih ljudi neće se kod Allaha uvećati", tj. nema nikakvog sevaba kod Allaha Uzvišenog Onaj Koji nešto poklanja želeći da mu ljudi uzvrate više nego što je on dao njima.

Ibn-Abbas, Dahhak a i drugi rekli su: "Ova vrsta davanja je dozvoljena stim što za to nema nikakvog sevaba."

Međutim, Allahov Poslanik, s.a.v.s., to je posebno zabranio, a Uzvišeni rekao je:

"I ne prigovaraj tražeći više!", tj. ne daji poklone želeći više od toga., zaista, se kod Allaha

Uzvišenog sevab nalazi u zekatu, zbog čega Hvaljeni veli:

"...a za zekat koji udijelite želeći Lice Allahovo - takvi će dobra djela svoja umnogostručiti", tj. njima će Allah Uzvišeni umnogostručiti sevabe i nagradu kao što stoji u sahih-hadis: (435) "Niko neće udijeliti ni pola hurme od halal-zarade a da to Milostivi ne uzme Svojom desnom rukom i umnogostručiti je njegovom vlasniku, baš kao kada neko od vas odgaja njegovo ždrijebe ili tele sve dok hurma ne postane veća od brda Uhud."

Riječi Silnoga i Velikog: **"Allah vas stvara i opskrbljuje"**, znači da je On Stvoritelj i Opskrbljivač.

Imam Ahmed prenosi od Halidovih sinova Habbe i Seva da su rekli: (436) "Ušli smo kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji je nešto popravljao, pa smo mu pomogli, a on veli: 'Ne očajavajte zbog opskrbe dok vam je glava na ramenima. Zaista čovjeka majka rodi crvena, bez ljušture, a zatim ga Silni i Veliki opskrbi.'"

Riječi Uzvišenog: **"On će vam život oduzeti i na kraju vas ožviti."** Znači On će vas usmrtniti poslije ovog života a zatim, na Sudnjem danu, ožviti.

Uzvišeni rekao je: **"Postoji li i jedno božanstvo vaše"**, tj. oni koje obožavate mimo Allaha, dž.s., **"koje bilo šta od toga čini?"**, da li oni mogu raditi ono što Allah Uzvišeni može oko stvaranja opskrbljivanja, života, smrti i proživljenja?

Uzvišen neka je On i vrlo visoko iznad onih koje Njemu smatraju ravnim!", tj. Allah je Uzvišen, Svet, Velik i Silan i ne treba Mu sudrug, rival, neko jednakopravan, dijete ili roditelj. Ne, On je Jedan, Jedinstven. Utočište svakom, Koji nije rodio i rođen nije i niko Mu ravan nije!

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ
أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤١﴾ قُلْ
سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ كَانَ
أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٢﴾

"Zbog onog što ljudi rade pojavio se metež na kopnu i na moru, da im On da da iskuse nešte od kazne zbog onoga što rade, ne bi li se vratili. /41/ Reci: 'Putujte po svijetu pa pogledajte kako su oni prije završili; većinom su oni mnogobošci bili.' /42/

Uzvišeni je rekao:

"Zbog onog što ljudi rade pojavio se metež i na kopnu i na moru", tj. pojavio se gubitak u usjevima i ljetini zbog grješnja.

Ebu El-Alije rekao je: "Ko je Allahu neposlušan na zemlji, taj je na njoj metež napravio, jer je ispravnost zemlje i Neba u pokornosti."

Zbog ovoga je u hadisu kojeg prenosi Ebu-Davud došlo sljedeće: (437) "Primjena šeriatske kazne na

Zemlji bolja je njenom stanovništvu nego da četrdeset jutara pada kiša."

Razlog tome je što primjena kazne utječe da se ljudi, ili većina njih, sustegnu od harama, dok će napuštenje grijeha prouzrokovati postizanje berićeta na nebesima i Zemlji.

Zbog toga, kad se pred Sudnji dan spusti Isa, sin Merjemin, a.s., on će suditi po ovom čistom Šerijatu. U to vrijeme on će ubiti svinju, razbiti križ, dokinut će džiziju i neće se prihvatiti ništa osim islama ili sablje. Kada u Njegovom vaktu Allah Uzvišeni uništi Dedždžala i njegove sljedbenike Jedžudža i Medžudža, Zemlji će se reći: "Izbaci svoj berićet!", pa će od jednog šipka jesti više ljudi i sklanjat će se pod hladovinom njegove kore, a mlijeko jedne deve bit će dovoljno za grupu ljudi. To je rezultat primjene Šerijata Muhammeda, s.a.v.s. Kad god se primijeni pravda, povećat će se bereket i hajr. Zbog toga u "Sahihu" Buharije i Muslima stoji: (438) "Kada umre nasilnik, od njega se odmore: ljudi, grad, drveće i životinje." Uzvišeni veli: **"da im On da da iskuse nešto od kazne."** To znači da će ih iskušati gubitkom u imecima, životima i ljetini. To je Njegov ispit za njih i nadoknada za njihove postupke,

"ne bi li se vratili", tj. od grijeha, kao što Uzvišeni veli:

"i u dobru i u zlu smo ih provjeravali da bi se vratili." (7:168) Zatim Uzvišeni veli:

"Reci: 'Putujte po svijetu pa pogledajte kako su oni prije završili'", tj. oni prije vas,

"Većinom su oni mnogobošci bili." Odnosno, pogledaj što im se desilo zbog laganja na poslanike i nijekanje blagodati.

فَأَمَّا وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ
لَا مَرَدَّ لَهُ مِنْ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يُصَدِّعُونَ ﴿٤٣﴾ مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلَ
صَالِحًا فَلَا نَفْسَ لَهُمْ يَمْدُونُ ﴿٤٤﴾ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٤٥﴾

"Zato ti upravi lice svoje pravoj vjeri, prije nego što Allahovom voljom nastupi Dan koji niko neće moći odbiti. Toga Dana će se oni razdvojiti: /43/ oni koji nisu vjerovali - na svoju štetu nisu vjerovali, a oni koji su dobra djela činili - sebi su Džennet pripremili, /44/ da On iz obilja Svoga nagradi one koji su vjerovali i dobra djela činili; a On, zaista, ne voli nevjernike." /45/

Uzvišeni naređuje Svojim robovima da budu ispravni u svojoj pokornosti i da požure sa dobročinstvima.

"Zato ti upravi lice svoje prema pravoj vjeri, prije nego što Allahovom voljom nastupi Dan koji niko neće moći odbiti", tj. Sudnji dan;

kada On zaželi da to bude, u tome ga niko neće spriječiti.

"Toga Dana će se oni razdvojiti", odnosno razdijeliti, jedna grupa će u Džennet, a druga u Vatru. Zbog toga Uzvišeni veli:

"Oni koji nisu vjerovali, na svoju štetu nisu vjerovali, a oni koji su dobra djela činili - sebi su Džennet pripremili, da On iz obilja Svoga nagradi one koji su vjerovali i dobra djela činili", tj. da bi ih nagradio obilnom nagradom; za jedno dobro djelo od deset do sedam stotina puta više, a ako Allah hoće i više.

"...a On, zaista, ne voli nevjernike", ali i pored toga, On je pravedan prema njima i nikome nasilje ne čini.

وَمِنَ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرِينَ
وَلِيَذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتَجْرِيَ الْفُلُكُ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ
وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٦﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ
فَجَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَأَنفَعَمْنَا مِنَ الَّذِينَ جَرَمُوا وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا
نَصْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

"Jedan od znakova Njegovih je to što On šalje vjetrove kao nosioce radosnih vijesti da vam da da milost Njegovu osjetite i da lađe voljom Njegovom plove i da iz obilja Njegova stječete, i da biste zahvalni bili. /46/ I prije tebe smo poslanike narodima njihovim slali i oni su im prave dokaze donosili, pa smo one koji su grješili kažnjavali, a dužnost Nam je bila vjernike pomoći." /47/

Uzvišeni spominje svoje blagodati prema stvorenjima šaljući im, kao Svoju milost, vjetrove kao nosioce radosnih vijesti nakon čega dolazi obilna kiša. Zbog ovog On rekao je: **"da vam da da milost Njegovu osjetite"**, tj. kišu koju spušta i njom oživljava ljude i pokrajine.

"i da lađe voljom Njegovom plove", po moru, pomoću vjetra,

"i da iz obilja Njegova stječete", trgovinom, pribavljanjem sredstava za život i putovanjem od mjesta do mjesta.

"...i da bi ste zahvalni bili", da zahvaljujete Allahu, dž.š., na Njegovim blagodatima: vidljivim i nevidljivim, koje se ne mogu ni nabrojati ni izračunati.

Uzvišeni, zatim kaže:

"I prije tebe smo poslanike narodima njihovim slali i oni su im prave dokaze donosili, pa smo one koji su grješili kažnjavali", što je poslužilo kao utjeha Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.; kako god je njega njegov narod u laž utjerivao, to isto je rađeno sa prijašnjim poslanicima i pored jasnih dokaza koje su

imali. Allah, dž.š., lašce je kaznio, a vjernike sa Njegovim poslanicima spasio.

"a dužnost Nam je bila vjernike pomoći", tj. dužnost kojom je Plemeniti Sam Sebe obavezao; što je izraz Njegove plemenitosti i velikodušnosti, kao što to Uzvišeni veli:

Gospodar Vaš je sam Sebi propisao da bude Milostiv."

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَتُبْرِسَاحًا فَيَبْسُطُهُ
فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ كَيْسًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ
حِلْقِهِ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مِنْ يَسَاءٍ مِنْ عِبَادِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٨﴾
وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِنَ قَبْلِهِ لَمُبْسِينَ ﴿٤٩﴾ فَأَنْظِرْ
إِلَى آثَرِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَلِكَ لَمُحِي
الْمُوتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾ وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا
لَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ ﴿٥١﴾

"Allah je Taj Koji vjetrove šalje, pa oni oblake tjeraju i On ih po nebu, kako On hoće, rasprostire i na komade dijeli, pa ti vidiš kišu kako iz njih pada, i kad je On na one robove Svoje na koje želi prolje, oni se odjednom radošću ispune, /48/ iako su bili očajni prije nego što se spustila na njih. /49/ Zato pogledaj tragove Allahove milosti - kako On oživi zemlju nakon mrtvila njezina! On će, uistinu, i mrtve oživiti, On sve može. /50/ A da pošaljemo vjetar i da oni vide da je sve požutjelo, oni bi, i poslije toga, blagodati poricali." /51/

Objašnjavajući kako stvara oblake iz kojih spušta kišu, Uzvišeni veli:

"Allah je taj koji vjetrove šalje, pa oni oblake tjeraju", nastale isparavanjem mora i drugog što se po volji Hvaljenog isparava... **"i On ih po nebu, kako On hoće rasprostire"**, produžava, umnožava i razvija sve dok ne ispune cijelo obzorje.

Ponekad oblaci dođu s mora teški i puni, kako to Uzvišeni veli:

"On je Taj Koji šalje vjetrove kao radosnu vijest, milosti Svoje, a kad oni pokrenu teške oblake, Mi ih prema mrtvom predjelu potjeramo, pa na njegovu kišu spustimo i učinimo da uz njenu pomoć rastu plodovi svakovrsni, isto ćemo tako mrtve oživiti, opametite se." (7:57)

Također On ovdje veli:

"Allah je Taj Koji vjetrove šalje, pa oni oblake tjeraju i On ih po nebu, kako On hoće,

rasprostire i na komade dijeli", tj. na crne i teške komade koji su blizu Zemlje. Njegove riječi:

"...pa ti vidiš kišu kako iz njih pada." Znači vidiš kišu kako pada iz oblaka.

"i kad je On na one robove Svoje na koje želi prolje, oni se odjednom radošću ispune", zbog njihove potrebe za njom i za njezinim spuštanjem i dopiranjem do njih.

Allahov govor:

"i ako su bili očajni, prije nego što se spustila na njih." Znači da su bili očajni. Pa kada je došla kiša, a došla je u vrijeme oskudice, to je na njih, nakon njihovog dugog iščekivanja, izrazito djelovalo.

Očekivali su je u to vrijeme, a ona je kasnila. Vrijeme je prolazilo. Oni su ponovo iščekivali, a ona je opet kasnila. Nakon što su izgubili nadu, ona je iznenada došla. Poslije mrtvila zemlja je oživjela i iz nje izniknu svakovrsno bilje prekrasno.

Zbog ovog Uzvišeni veli: **"Zato pogledaj tragove Allahove milosti"**, tj. kišu - **"kako On oživi zemlju nakon mrtvila njezina!"** Tim je, zatim skrenuo pažnju na oživljavanje tijela nakon njihovog mrtvila i njihovog razdvajanja.

Uzvišeni kaže: **"On će uistinu i mrtve oživiti"**, tj. Onaj Koji je to uradio, moćan je i za oživljavanje mrtvih, jer:

"On sve to može."

Poslije toga Allah, dž.š., rekao je:

"A da pošaljemo vjetar i da oni vide da je sve požutjelo, oni bi i poslije toga blagodati poricali." Kaže Uzvišeni: **"A da pošaljemo vjetar"**, suh, na usjeve koje su posijali, pa se razviju, zatim isprave na svojoj stabljici, pa ih vide požutjele kako počnu propadati - i poslije toga oni bi nastavili sa nijekanjem blagodati koje su im date, kao što Uzvišeni veli:

"Kažite vi Meni: 'Šta biva s onim što posijete? Da li mu vi dajete snagu da niče ili to Mi činimo?'" (56:63,64) Vjetrova ima osam vrsta: četiri su kao milost, a četiri kao kazna. Što se tiče prva četiri, to su: en-naširat, oni koji šire; el-mubešširat, koji najavljuju kišu; el-murselat, oni koji se jedan za drugim šalju; ez-zarijat, oni koji pušu, a druga četiri su; el-akim, vjetar bez ikakva dobra; es-sarsar, ledeni vjetar (ova dva su na kopnu); el-kasif, bura i el-asif, silan vjetar (na moru).

Ako Allah, dž.š., hoće, učinit će ih kao milost i radost, a ako hoće učinit će ih bolnom patnjom. Vjetrovi su različiti po pitanju pravca: istočni, zapadni, južni i sjeverni.

Postoje velika razmimoilaženja po pitanju njihove koristi i utjecaja.

Blagi svježi vjetar hrani biljke i tijela životinja, dok drugi suši, treći pokreće i očvršćuje, a četvrti iznuruje i slabi.

فَاتَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتَى وَلَا تَسْمَعُ الصَّمَّ
الدُّعَاءَ إِذَا أَوْلَىٰ مُدْبِرِينَ ﴿٥٦﴾ وَمَا أَنْتَ بِرَسُولٍ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ
إِنْ تَسْمَعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٥٧﴾

"Ti ne možeš mrtve dozvati, ni gluhe, kad se od tebe okrenu, dovikati, /52/ niti možeš slijepe od zablude njihove odvratiti; možeš jedino dozvati one koji u ajete Naše vjeruju, jedino oni će se odazvati." /53/

Uzvišeni veli da kao što nije u tvojoj moći da dozoveš, niti da svoj govor dostaviš gluhim koji ne čuju, a usto su ti leđa okrenuli - također ne možeš uputiti one koji su slijepi spram Istine, niti ih možeš povratiti sa krivog puta.

To pripada samo Allahu Uzvišenom. Samo On i niko drugi, može, ako hoće, omogućiti mrtvima da čuju glasove živih, da uputi koga hoće i na stranputicu navede koga hoće. Zbog toga Uzvišeni kaže:

"možeš jedino dozvati one koji u ajete Naše vjeruju, jedino oni će se odazvati", tj. jedino su oni pokorni, poslušni i odazivaju se. Oni su ti koji čuju Istinu i slijede je. Takvi su vjernici, a prvi koji su spomenuti su nevjernici. Zato Uzvišeni veli:

"Odazvat će se jedino oni koji su poslušni, a Allah će umrle oživiti; zatim Njemu će se svi vratiti." (6:36) Iz ajeta: **"Ti ne možeš mrtve dozvati..."** Majka vjernika Aiša, r.a., zaključila je da je Abdullah ibn Omer bio u zabludi u svom prenošenju hadisa kada se Allahov Poslanik, s.a.v.s., obraćao ubijenim koji su bačeni u jamu na Bedru, tri dana nakon bitke. Kad ih je prekoračio i korio, Omer mu rekao je: (439) "O Allahov Poslanice, zar se obraćaš onima koji su već istruhnuli?" Poslanik, s.a.v.s., reče: "Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, vi ništa bolje ne čujete od njih, međutim oni ne mogu odgovarati." Aiša, r.a., smatra da je Poslanik, s.a.v.s., rekao ovako: "Oni sada, zaista, znaju da je ono što sam im rekao Istina."

Katade rekao je: "Allah, dž.š., ih je oživio kako bi mogli čuti govor Poslanikov, što je bio prijekor, ukoravanje i kazna njima."⁵⁰⁰

⁵⁰⁰ U bejrutskom izdanju Tefsira Ibn-Kesira, izdavačke kuće Darul-Andalus, pojavili su se neki dodaci u odnosu na primjerak tefsira Ibn-Kesira zvani "En-nusha el-emirije", a koji su potvrđeni u mekanskom primjerku. Ovi dodaci sadržavaju dva neosnovana hadisa i neka (sumnjiva) predanja od drugih ljudi mimo Poslanika. Tu stoje velike greške koje su zajedno sa drugim sličnim praznovjerjima uzrokovale slabljenje ovog ummeta kojem je Allah, dž.š., htio da bude najbolji ummet među ljudima, pod uvjetom da im pravi islam bude metod življenja i ispravni put. Međutim, nadvladala su stolješa nazatka puna spletkarenja protiv islama i muslimana, u šta spadaju i ove velike pogreške koje su okrenule muslimane od njihovog pravilnog metoda i ispravnog puta.

U ovom Tefsiru stoji (ili bolje rečeno: tu je ubačeno i umetnuto) to "da mrtvi čuju, razumiju i da do njih dopiru djela živih". Jedan od

* اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ
مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا
وَشِدَّةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿٥٤﴾

"Allah je Taj Koji vas nejakim stvara, i onda vam, poslije nejakosti, snagu daje, a poslije snage izemoglost i sijede vlasi; On stvara što hoće, On sve zna i sve može." /54/

Uzvišeni ukazuje na faze razvoja čovjeka u njegovom stvaranju. Stvoren je od zemlje, zatim je bio kap sjemena, pa ugrušak te gruda mesa. Iza toga su nastale kosti zaodjenute mesom, nakon čega je u njega udahnut život (ruh).

Nakon što izađe iz majčinog stomaka sa slabashnom snagom, raste da bi postao dječak, zatim momčić, punoljetan i na kraju mladić. Nakon nejakosti - dobija snagu. Iza toga počinje da slabi. Dostizhe muževno doba da bi nakon toga ostario i oronuo. Nakon snage dolazi nejakost. Slabi mu volja, pokret i snaga, osijedi mu kosa i promijene se vanjska i unutrašnja svojstva.

Zbog toga je Uzvišeni rekao:

"a poslije snage iznemoglost i sijede vlasi: On stvara što hoće", tj. čini što želi i radi sa Svojim robovima kako želi: **"On sve zna i sve može."**

prenosilaca ove greške rekao je da je on vidio kako izlaze iz kabura, sjedaju na njega, pričaju s njim zovuši ga njegovim imenom. Zatim je spomenuo neke priče zasnovane na snovima koje potvrđuju da slušaju govor i selame živih, što je u jasnoj kontradikciji sa onim što se nalazi u ^asnom Kur'anu, a to je da mrtvi ne čuju. U Kur'anu nalazimo više primjera koji to potvrđuju kao: "Ti ne možeš mrtve dozvati..." (22:35) "...a ti ne možeš one u grobovima dozvati." "A oni kojima se, pored Njega, molite ne posjeduju ništa. Ako im se molite, ne čuju vašu molbu, a da i čuju, ne bi vam se odazvali; na Sudnjem danu še poreši da ste ih Njemu ravnim smatrali. I niko te neše obavijestiti kao Onaj Koji zna." (35:13, 14) Ako je Allahov Poslanik, s.a.v.s., govorio onima u rupi na Bedru, grdeši ih i prekoravajuši ih - to je bilo isključivo samo za taj događaj, jer je to bila njegova mudžiza.

^ak je jedan od prenosilaca rekao: "Allah ih je proživio kako bi čuli njegov prijekor, ukor i grdnju." Nakon što im je Allah, dž.š., povratio sluh čuli su govor Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako bi njihov azab došao do većeg izražaja. Neprijatelji islama vole da ubacuju svoj otrov kako bi olakšali način ubacivanja idolopokloničkih ideja, koje dozvoljavaju pozivanje u vjeru mimo Allahove, traženje pomoši od drugog mimo Allaha, klanje u njihovo ime, zavjetovanje njima kao i druge slične idolopokloničke postupke, kako bi ostvarili svoje ciljeve i želje spletkareši protiv islama i muslimanima. Mi smo čvrsto uvjereni da su ovakve zlonamjerne greške ubačene u Ibn-Kesirov Tefsir, Allah mu se smilovao, koji je najbolji i najispravniji tefsir. Zbog toga izbacili smo ove ružne stvari iz ovog skrašenog tefsira o kojem šemo inače paziti da bude čist od svega što kvari ugled ove plemenite vjere, shodno našem ispravnom tradicionalnom vjerovanju. Ovim nelstinama posvetit šemo, ako Bog da, poseban odgovor - neka nam je Allah na pomoši.

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ
يُقِيمُ الْحُجُومُونَ مَا لَشَوْغِيرِ سَاعَةٍ كَذَلِكَ كَانُوا يُفَكُونُ ﴿٥٥﴾ وَقَالَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَذَا
يَوْمُ الْبَعْثِ وَالسَّاعَةُ كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا
مَعذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٧﴾

"A na Dan kad nastupi Čas oživljenja, zločinci će se zaklinjati da su samo jedan čas ostali; a i prije su Istinu izbjegavali. /55/ A reći će oni kojima je dato znanje i vjerovanje: 'Vi ste ostali, prema Allahovoj Knjizi, sve do Dana oživljenja, a ovo je Dan oživljenja, samo što vi niste znali.' /56/ Toga Dana neće ničemu poslužiti pravdanja onima koji su se prema sebi ogrješili i neće se od njih tražiti da se Allahu umile." /57/

Uzvišeni nas upoznaje o neznanju nevjernika na ovom i budućem svijetu.

Na ovom svijetu obožavali su idole, a na budućem su se Allahom kleli da oni na ovom svijetu nisu bili više od jednog časa (trena). Njihov cilj je da se protiv njih dokazi ne iznose, te da oni nisu sačekani kako bi se mogli opravdati. Uzvišeni Allah, dž.š., rekao je:

"...i prije su Istinu izbjegavali. A reći će oni kojima je dato znanje i vjerovanje: 'Vi ste ostali, prema Allahovoj Knjizi, sve do Dana oživljenja.'" Na budućem svijetu njima će odgovoriti vjernici, znalci, kao što su im i na ovom svijetu iznosili dokaze, pa će im reći, kada se budu zaklinjali, da oni nisu ostali jedan trenutak:

"Vi ste ostali, prema Allahovoj Knjizi", tj. u Knjizi djela:

"do Dana oživljenja", tj. od dana kada ste stvoreni do Dana oživljenja,

"...samo što vi niste znali." Uzvišeni Allah, dž.š., rekao je: **"Toga Dana",** tj. Sudnjeg dana,

"neće ničemu poslužiti pravdanja onima koji su se prema tebi ogrješili", "zbog onog što su radili i neće se od njih tražiti da se Allahu umile", tj. oni se neće povratiti na ovaj svijet, kao što Uzvišeni veli:

"...a ako budu tražili naklonost Allahovu, njihovoj molbi neće se udovoljiti." (41:24)

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ
مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنشَأَ
إِلَّا مَبْطُلُونَ ﴿٥٨﴾ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾ فَاصْبِرْ
إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ ﴿٦٠﴾

"U ovom Kur'anu Mi navodimo ljudima svakovrsne primjere. A kad bi im ti ne znam kakvo čudo donio, opet bi rekli oni koji neće da vjeruju: 'Vi samo iznosite laži!' /58/ Eto, tako Allah pečati srca onih koji neće da znaju. /59/ A ti budi strpljiv! Allahovo obećanje je, zaista, Istina i neka te nikako ne obmanu oni koji čvrsto ne vjeruju." /60/

Uzvišeni veli:

"U ovom Kur'anu Mi navodimo ljudima svakovrsne primjere", tj. pokazali smo im Istinu i objasnili je. U tome smo im dali primjere kako bi shvatili Istinu, slijedili je.

"A kad bi im ti ne znam kakvo čudo donio, opet bi rekli oni koji neće da vjeruju: 'Vi samo iznosite laži'", tj. kakvo god čudo oni budu vidjeli, bez obzira je li to na njihov prijedlog ili nekog drugog, oni u to ne vjeruju, kao što veli Uzvišeni:

"A oni na kojima se ispuni Riječ Gospodara tvoga, zaista, neće vjerovati, makar im došli svi dokazi, sve dok ne dožive patnju nesnosnu." (10:96, 97)

Zbog toga je Uzvišeni rekao:

"Eto tako Allah pečati srca onih koji neće da znaju. A ti budi strpljiv. Allahovo obećanje je, zaista, Istina...", tj. strpi se zbog njihovog prkosa i protivljenja. Allah, dž.š., tebi je i onima koji su s tobom obećao pobjedu nad njima na dunjaluku i ahiretu. Svemogućí dalje veli:

"i neka te nikako ne obmanu oni koji čvrsto ne vjeruju", tj. i povrh toga Allah, dž.š., potvrdio je ono s čime te poslao. To je Istina u koju nema sumnje i od koje se ne odstupa. Izuzev nje nema druge upute koja bi se slijedila, već je kompletna Istina u njoj sadržana. Seid prenosi od Katade: "Dok je Alija, r.a., bio na jutarnjem namazu, dozivao ga je jedan Haridžija govoreći:

'Ako budeš druge Allahu ravnim smatrao tvoja djela će sigurno propasti, a ti ćeš izgubljen biti.' (39:65) Kada je Alija, r.a., shvatio što rekao je, odgovorio mu je dok je još bio u namazu:

'A ti budi strpljiv! Allahovo obećanje je, zaista, Istina i neka te nikako ne obmanu oni koji čvrsto ne vjeruju.'"

**Ovo je kraj skraćenog tefsira
sure "Er-Rum".**

**Svaka zahvalnost i dobročinstvo
pripada Allahu, dž.š.**

**Molimo ga da olakša ovaj skraćeni
tefsir do kraja; On, zaista, sve čuje,**

**blizu je i odaziva se molitvama. Slijedi
skraćeni tefsir sure "Lukman".
Neka je neizmjerena hvala Gospodaru
Svjetova!**